

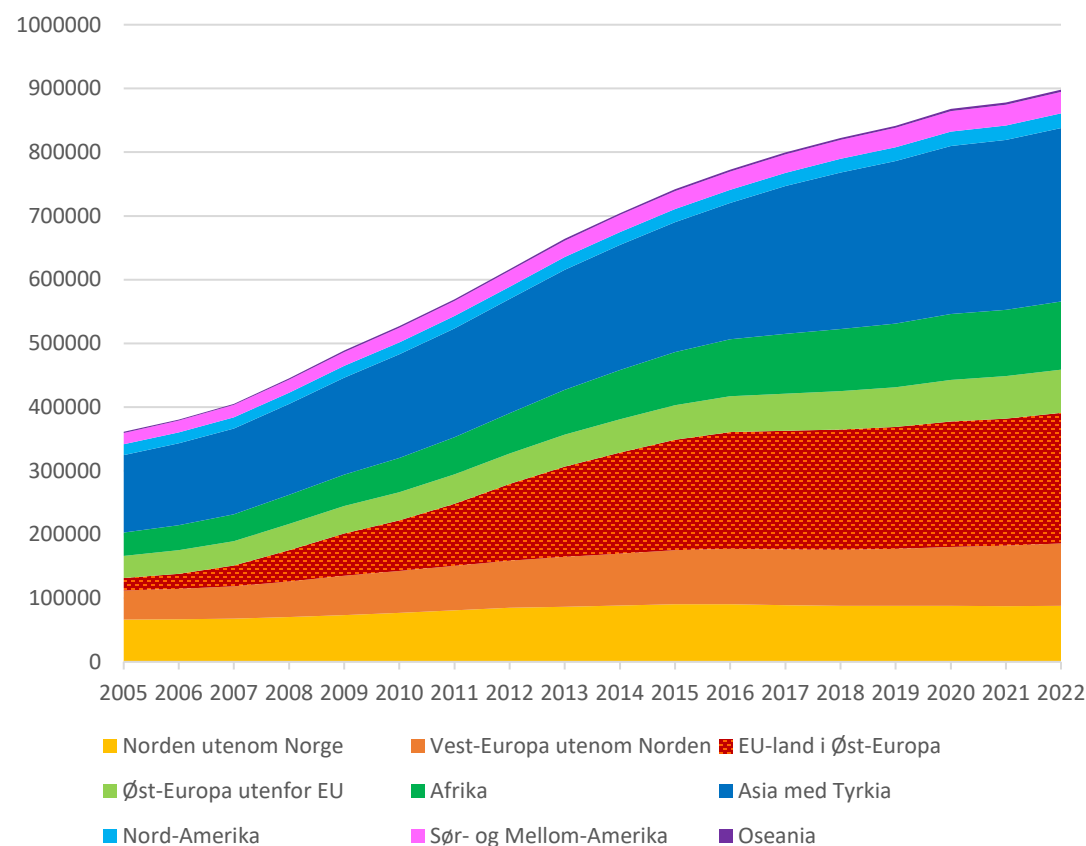
Feedback seminar

Innlevering 5

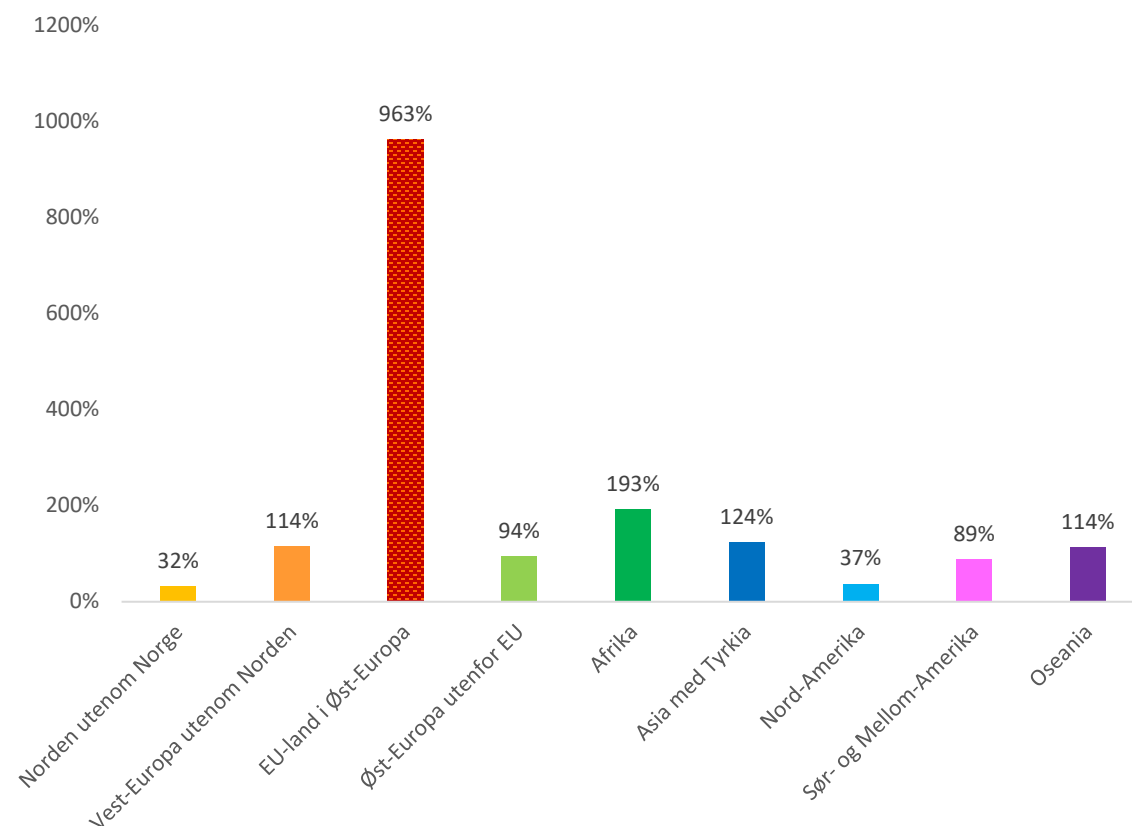
Utfordring 5.1.1

De aller fleste fikk dette riktig.
Vanlig feil: Fokus på antall innvandrere, ikke økning

1. Hent data om landbakgrunn for innvandrere til Norge fra [SSB](#). Bruk tabell 05185. Lag en graf som illustrerer innvandring til Norge etter landbakgrunn for tidsperioden 2005-2022. For variabelen "landbakgrunn" skal du velge "Verdensdeler, alternativ gruppering". Velg begge kjønn (summere slik at du får totalen). Fra hvilken region har innvandringen til Norge **økt mest** i denne perioden?

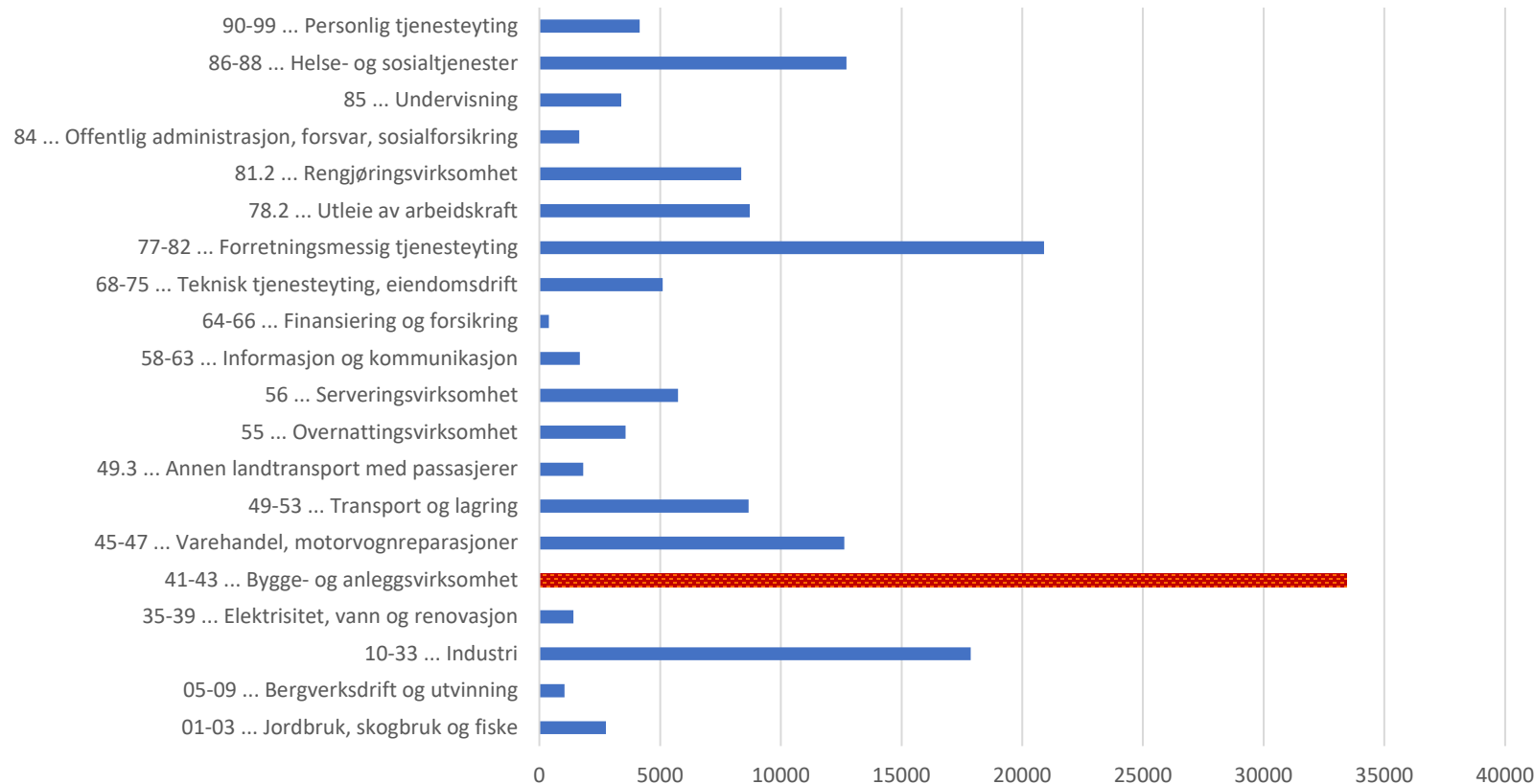

Prosentuell endring i innvandring 2005 - 2022

Utfordring 5.1.2

- I hvilken sektor jobbet flest med denne landbakgrunnen?

De aller fleste fikk dette riktig.

Vanlig feil: Identifiserte en region i 5.1.1, analyserte en annen gruppe i 5.1.2

Dersom en student identifiserte «feil gruppe» i 5.1.1 og analyserte denne gruppen i 5.1.2 har jeg ikke gjort fradrag i 5.1.2

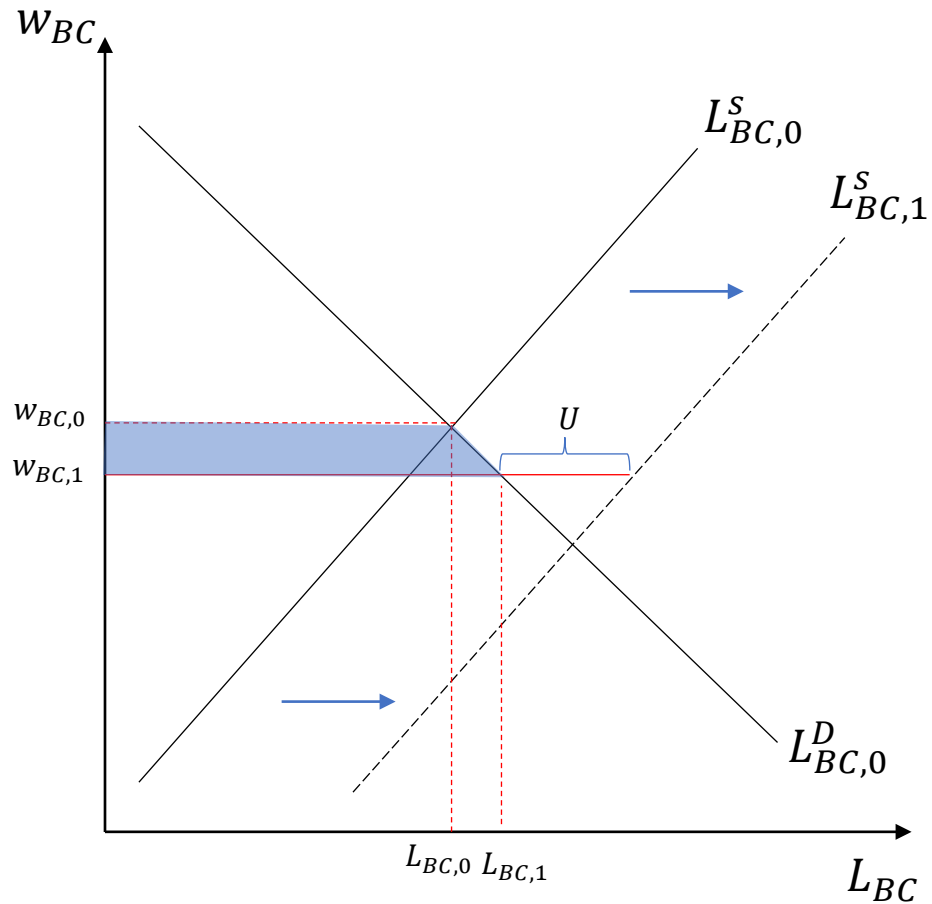
Utfordring 5.1.3

1. Bruk økonomisk teori for å analysere hva som skjer med sysselsetting, arbeidsledighet og total velferd blant innenlands-fødte Nordmenn som følge av at netto-innvandringen har økt i den sektor du identifiserte i (5.1.2). Gå ut ifra at:
 1. Arbeidskraften består av to yrkesgrupper: «produksjonsarbeidere» («blue-collar») og «informasjonsarbeidere» («white-collar» f.eks ingeniører og tjenestemenn).
 2. Norsk og utenlandsk arbeidskraft innen samme yrkesgruppe er perfekte substitutter (helt homogen fra arbeidsgivernes side).
 3. Arbeidere i ulike yrkesgrupper er komplementær.
 4. Arbeidstilbudet i begge yrkesgrupper er relativt elastisk.
 5. Lønnsnivået er delvis rigid nedover (som følge av f.eks tariff-avtaler), men fullstendig fleksible oppover.
- Bruk grafisk illustrasjon og gi økonomisk intuisjon. Diskutere hvilke grupper som kan tenkes være mer kritiske respektive positive til innvandring fra denne gruppen. Basere diskusjonen på din økonomiske analyse.

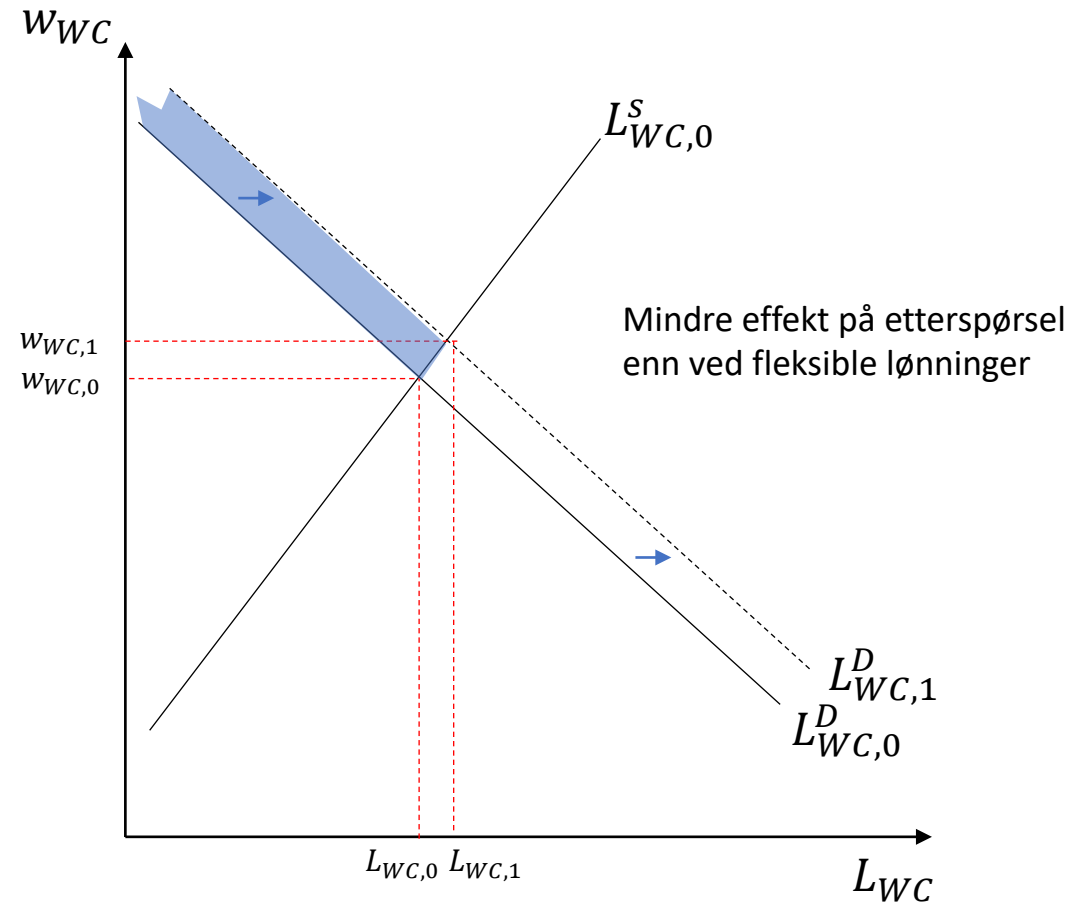
Utfordring 5.1.3

- Svært få analyserte rigide lønninger sammen med to kompetansegrupper
- Mange analyserte kun fleksible lønninger
- Mange analyserte kun et marked
- Relativt få analyserte hvilke grupper som kan tenkes være positive/negative til innvandring i denne gruppen.
 - Nesten ingen kommenterte velferdseffekter og attityder i alle grupper: arbeidsgivere, produksjonsarbeidere og informasjonsarbeidere.

Utfordring 5.1.3

Uklare velferdseffekter: Arbeidsgivere vinner, men noen norske arbeidere kan ha blitt arbeidsledige

Økt overskudd som følge av økt produktivitet

Utfordring 5.2.1

- Tenk deg at en bedrift kun bruker arbeidskraft til å produsere et gode. Arbeidskraften består av folk med foreldre fra Norge og av folk som enten er fødte utenlands eller har foreldre som er fødte utenlands.

- Bedriften har følgende produksjonsfunksjon:

$$q = 100 \cdot (L_n + L_u)$$

- Der L_n er arbeidere med norsk bakgrunn og L_u er arbeidere med utenlandsk bakgrunn. Tenk deg at alle arbeidere jobber heltid (vi ser på antallet arbeidere og ikke på antallet timer). Bedriften er pristaker både på arbeidsmarkedet og godemarkedet. Prisen på produktet som bedriften produserer er lik 60.

1. Bruk ligning (1) til å tegne opp bedriften sine isokvanter for produksjonsvolumene $q=1000$, $q=2000$ og $q=3000$.

Utfordring 5.2.1

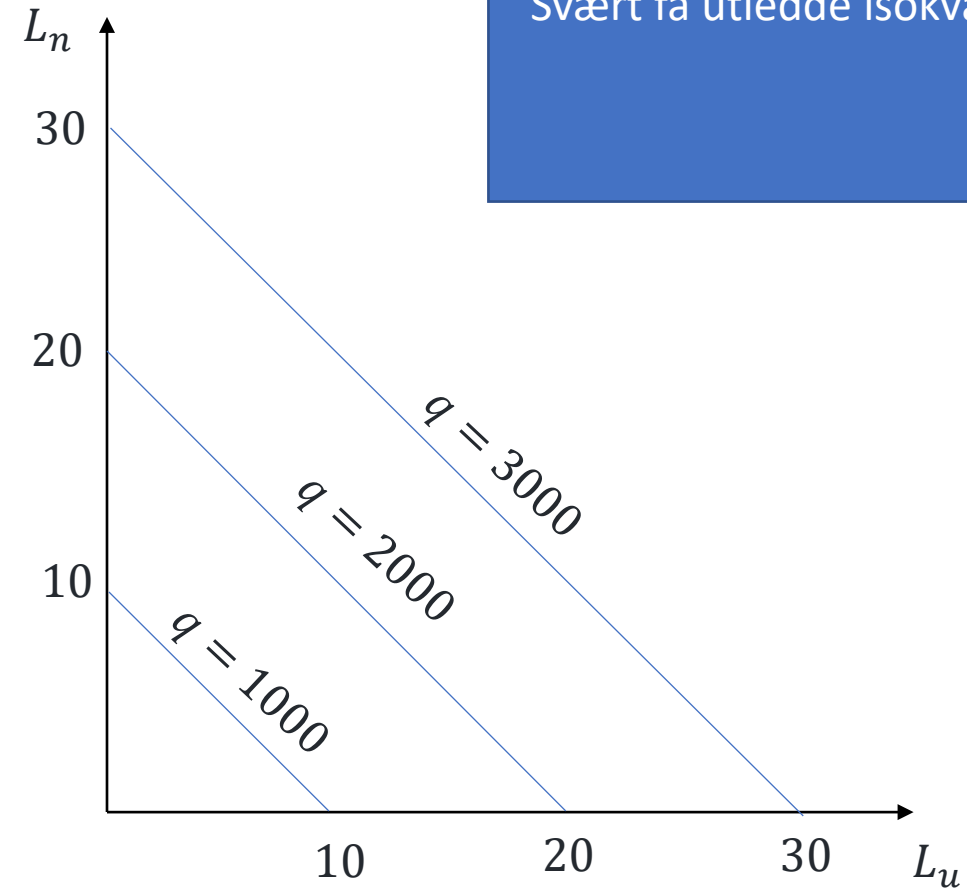
$$q = 100 \cdot (L_n + L_u)$$

$$L_n = \frac{q}{100} - L_u$$

$$q = 1000 \rightarrow L_n = \frac{1000}{100} - L_u \rightarrow L_n = 10 - L_u$$

$$q = 2000 \rightarrow L_n = \frac{2000}{100} - L_u \rightarrow L_n = 20 - L_u$$

$$q = 3000 \rightarrow L_n = \frac{3000}{100} - L_u \rightarrow L_n = 30 - L_u$$

De aller fleste klarte dette.
Svært få utledde isokvantene.

Utfordring 5.2.2

- Gå ut ifra at bedriften ønsker å produsere 2000 enheter og at bedriften minimerer kostnaden sin. Hvor mange arbeidere med utenlandsk respektive norsk bakgrunn vil bedriften ansette dersom markedslønnen til arbeidskraft med utenlandsk bakgrunn er $w_u=35$ og timelønnen til arbeidskraft med norsk bakgrunn er $w_n=40$?

De aller fleste svarte at bedriften kun vil bruke utenlandsk arbeidskraft.
Relativt få ga en økonomisk forklaring til hvorfor.

Utfordring 5.2.2

- Gå ut ifra at bedriften ønsker å produsere 2000 enheter og at bedriften minimerer kostnaden sin. Hvor mange arbeidere med utenlandsk respektive norsk bakgrunn vil bedriften ansette dersom markedslønnen til arbeidskraft med utenlandsk bakgrunn er $w_u=35$ og timelønnen til arbeidskraft med norsk bakgrunn er $w_n=40$?

$$\min_{L_n, L_u} C = w_n L_n + w_u L_u \quad s.t. \quad 2000 = 100 \cdot (L_n + L_u)$$

$\frac{w_u}{w_n}$ \longrightarrow |Helning isokost| \rightarrow Hvor mange **færre** enheter av L_n må bedriften bruke dersom den øker bruken av L_u med én enhet for at **kostnaden** skal være konstant?

$\frac{MP_{L,u}}{MP_{L,n}}$ \longrightarrow |Helning isokvant| \rightarrow Hvor mange **færre** enheter av L_n kan bedriften bruke dersom den øker bruken av L_u med én enhet, for at **produksjonen** skal være konstant?

Utfordring 5.2.2

$$\frac{w_u}{w_n} \lesseqgtr \frac{MP_{L,u}}{MP_{L,n}} \rightarrow w_u \lesseqgtr w_n \cdot \frac{MP_{L,u}}{MP_{L,n}}$$

Økning i kostnad da L_u øker med én enhet

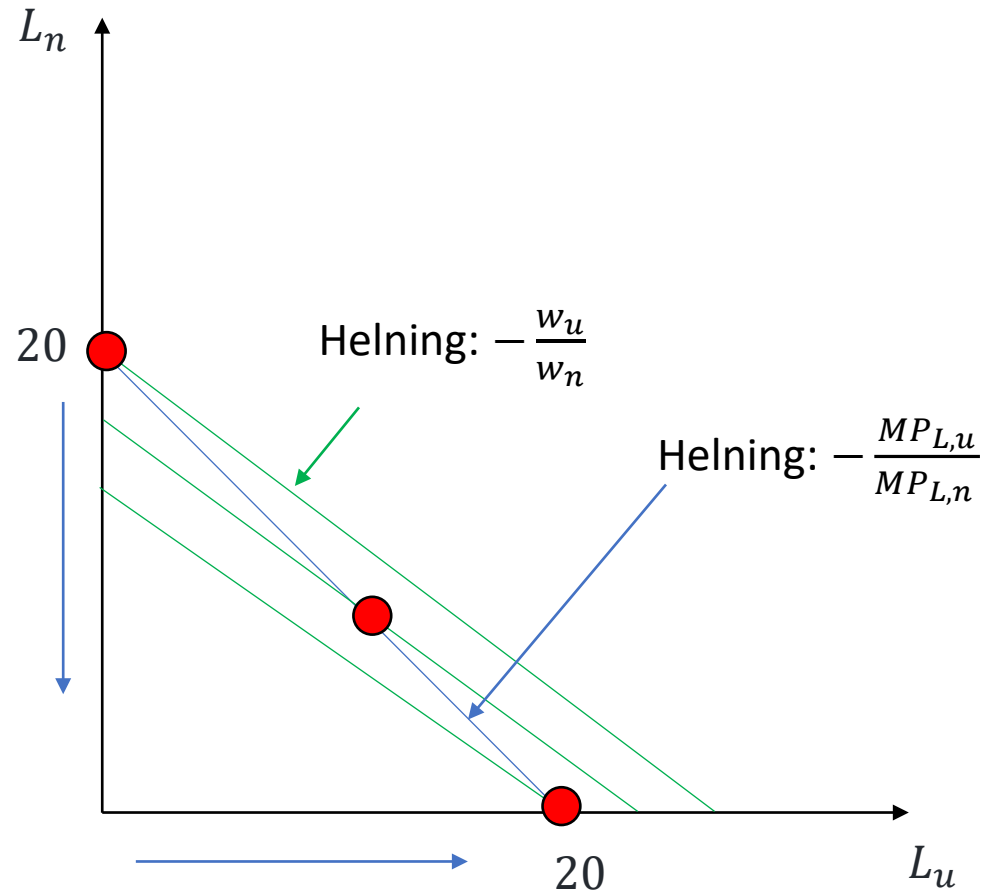
Reduksjon i kostnad da L_n minker, gitt at produksjonen er konstant

Om $w_u < w_n \cdot \frac{MP_{L,u}}{MP_{L,n}}$ Kostnaden synker dersom bruken av L_u øker med én enhet og bruken av L_n minker med $\frac{MP_{L,u}}{MP_{L,n}}$ enheter

 Kostnadsminimering: Øke bruken av L_u så lenge $w_u < w_n \cdot \frac{MP_{L,u}}{MP_{L,n}}$

 Kostnadsminimering: Øke bruken av L_u så lenge $\frac{w_u}{w_n} < \frac{MP_{L,u}}{MP_{L,n}}$

Utfordring 5.2.2

Perfekte substitutter:

Dersom $\frac{w_u}{w_n} < \frac{MP_{L,u}}{MP_{L,n}} \rightarrow$ Bruk kun L_u

I oppgaven:

$$w_u = 35 < 40 = w_n$$

$$MP_{L,u} = MP_{L,n} = 100$$

$$\frac{w_u}{w_n} = \frac{35}{40} < 1 = \frac{MP_{L,u}}{MP_{L,n}}$$

Hvor mange?

$$2000 = 100 \cdot L_u$$

$$L_u = 20$$

Utfordring 5.2.3

- Tenk deg nå at bedriften har førdommer mot utenlandsk arbeidskraft og at bedriften sin diskrimineringskoeffisient er lik 0.2. Hvor mange arbeidere av enhver type vil bedriften ansette i dette tilfellet?

Bedriftens opplevde kostnad av L_n :

$$w_n = 40$$

Bedriftens opplevde kostnad av L_u :

$$(1 + 0.2) \cdot w_u = 1.2 \cdot 35 = 42$$

Bedriftens opplevde relativ-kostnad av L_u og L_n :

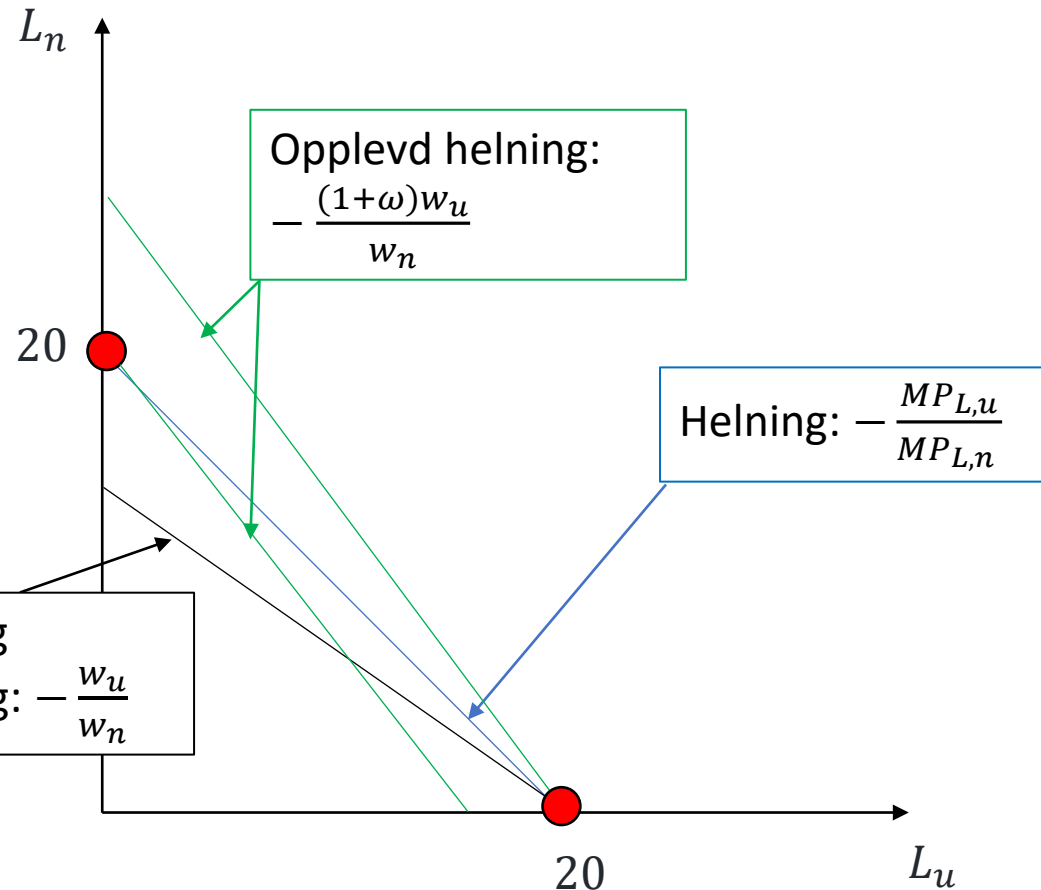
$$\frac{(1 + 0.2) \cdot w_u}{w_n} = \frac{42}{40}$$

$$\frac{(1 + 0.2) \cdot w_u}{w_n} > \frac{MP_{L,u}}{MP_{L,n}}$$

Utfordring 5.2.3

Relativt mange skrev at
 $(1 + \omega) \cdot w_u = w_n$
 $42 = 40$

Perfekte substitutter:

Dersom $\frac{(1+\omega)w_u}{w_n} > \frac{MP_{L,u}}{MP_{L,n}} \rightarrow$ Bruk kun L_n

I oppgaven:

$$1.2w_u = 42 > 40 = w_n$$

$$MP_{L,u} = MP_{L,n} = 100$$

$$\frac{w_u}{w_n} = \frac{42}{40} > 1 = \frac{MP_{L,u}}{MP_{L,n}}$$

Hvor mange?

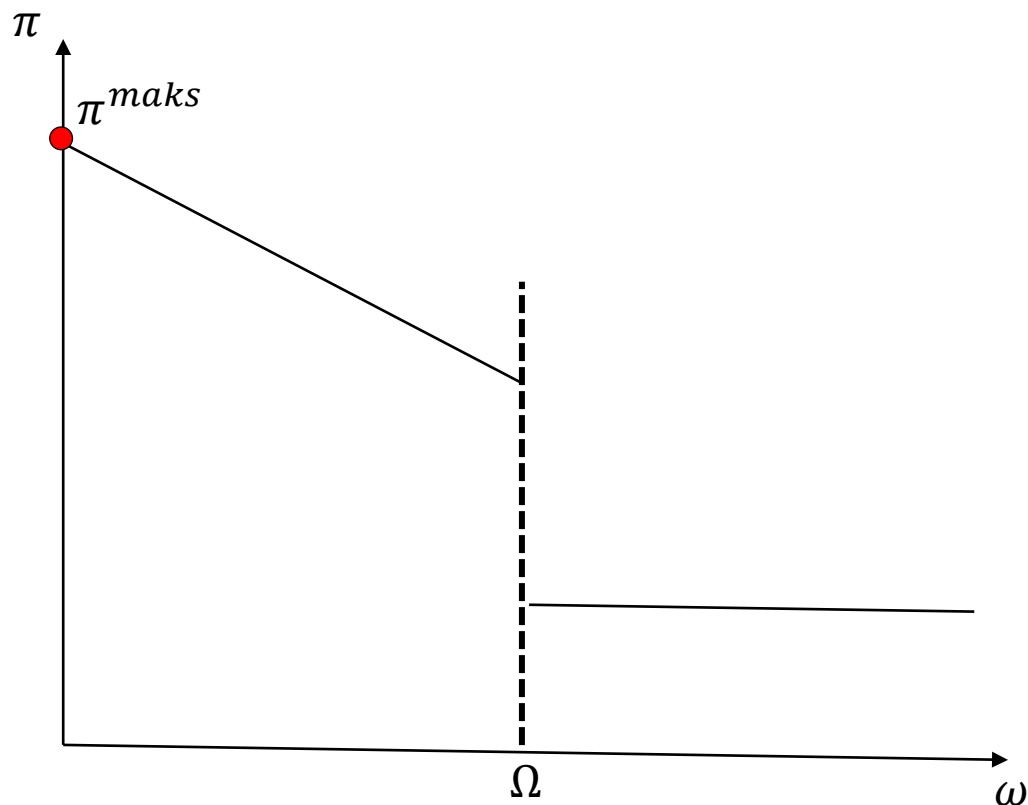
$$2000 = 100 \cdot L_n$$
$$L_n = 20$$

Utfordring 5.2.3

1. Økonomisk teori predikerer at en bedrift som den i oppgaven over, ikke vil overleve på lang sikt på markeder med fullkommen konkurranse.

1. Gi økonomisk intuisjon til denne prediksjonen
2. Gi et eksempel på en situasjon der diskriminering kan eksistere også på lang sikt. Du kan velge å beskrive enten en situasjon under fullkommen eller ufullkommen konkurranse. Gi økonomisk intuisjon.

1. Økonomisk intuisjon til at diskriminerende bedrifter ikke vil overleve på lang sikt

Bedrifter som har fordommer profittmaksimerer ikke (kostnadsminimerer ikke).

Bedrifter som har sterke fordommer ($\omega > \Omega$) ansetter relativt dyr norsk arbeidskraft.

Bedrifter som har relativt svake fordommer $0 < \omega \leq \Omega$ ansetter for få utenlandske arbeidere

Bedrifter uten fordommer har lavere kostnader og kan dermed presse prisene

Bedrifter med fordommer vil ha relativt høye kostnader. Da prisene presses ned vil diskriminerende bedrifter gå under.

Relativt mange skrev bare at bedriftene vil bli utkonkurrerte.
Svært tynt om hvorfor.

2. Eksempel på situasjon der diskriminering kan overleve på lang sikt

Perfekt arbeidsmarked

Fordommer blant kolleger

Fordommer blant kunder

Ufullkommet arbeidsmarked

Monopsoni

Statistisk diskriminering

- Relativt mange nevnte flere modeller, men forklarte ikke de økonomiske mekanismene i disse modellene.
- Relativt mange beskrev ikke hvorfor diskriminerende bedrifter ikke blir utkonkurrerte.

Presentasjon av én modell

Økonomisk forklaring til modellen (mekanismer), f.eks.

→ Hvorfor har bedrifter markedsmakt over en gruppe men ikke en annen?

→ Hva er konsekvensene av dette og hvorfor?

Økonomisk forklaring til hvorfor diskriminerende bedrifter ikke blir utkonkurrerte

→ Effekter på kostnader eller profitt

- Cirka 50% fikk 1 poeng
- Cirka 50% fikk 2 poeng
- Relativt mange fikk «svake» poeng
- Vanligste årsakene til «svak» poeng
 - Studenten tok ikke hensyn til alle antakelser i oppgaven (e.g., rigide lønninger)
 - Studenten svarte ikke på alle deloppgaver
 - Studenten viser ikke tydelig at den forstår (matematisk eller i tekst).
 - Manglende økonomisk forklaring av modell